

teatral. În sfârșit, *Valiza cu fluturi* de Iosif Naghiu, în regia Sandei Manu. Au fost, prin urmare — chiar dacă nu ne-am oprit decât la aceste câteva exemple —, spectacole demne de luat în seamă. Deși folosirea la întâmplare a actorilor continuă, se pot cita interpretări remarcabile (Mircea Alhulescu în *Danton*, sau Leopoldina Bălănuță în *Matca*). Sint și actori care au jucat mult, partituri grele și diverse, cucerind cote superioare în cariera lor. E cazul Ginei Patrichi.

Iată, dar, că stagiunea n-a trecut chiar degeaba. Dar, judecată programatic, pe liniile ei directoare, nu se poate să nu observi că, din punct de vedere al gândirii teatrale, am riștigat prea puțin. Au început să se facă îngrijorătoare concesii de principiu. La noi, unde exista o mișcare regizorală animată, în permanentă căutare de cai noi, s-a putut întâmpla să asistăm la premiere anonime, fără semnătura vreunui regizor, sau la altele

(*Svejk*, *Titanic Vals*), lucrute de Dem. Rădulescu și Toma Caragiu, actori de bună calitate, dar diletanți în materie de regie. Sint semne de deprofesionalizare care ar trebui să ne dea de gândit.

Cît privește dramaturgia originală, cele trei piese românești noi citate mai sus sint — după cum a subliniat întreaga critică dramatică —, într-adevăr, literatură de valoare. Există, însă, chiar și tipărite (mă gândesc la Dumitru Solomon, care a luat anul acesta premiul Uniunii Scriitorilor), lucrări a căror reprezentare întârzie în chip inexplicabil.

Totuși, publicul se pare că a venit la teatru mai mult ca în alți ani. Putem vedea aici și contribuția solidelor succese ale trecutelor stagiuni, păstrate în repertoriu. Asta trebuie să ne bucure. Dar să nu ne facem să închidem ochii la lipsurile semnalate. Poate și la altele...

VALERIU RÂPEANU

Imperativul piesei românești

Acum, cînd stagiunea 1974—1975 și-a închis porțile și cînd doar piesele potrivite reprezentării lor estivale mai trăiesc, datorită cunoscutelor turnee estivale, ale căror criterii continuă să ne rămînă necunoscute, e timpul să ne îndreptăm gîndul spre noul an teatral. E bine să amintim și cu acest prilej că profilul și valoarea unei stagiuni o dă piesa românească, originală. În replicile acestei piese se materializează și se întruchipează gîndirea și sensibilitatea contemporană, sentimentele unei colectivități din care face parte spectatorul. Piesa originală este cea care îl confruntă, sau ar trebui să îl confrunte, pe omul din stal cu problematica lumii lui, cu universul vieții sale, cu solicitările de fiecare zi ale lumii în care trăiește.

Fără îndoială, repertoriul unei stagiuni nu se compune numai din piese originale. Dar piesa nouă românească este componenta principală, cea care dă direcția esențială a stagiunii și îi conferă profilul. Care sint imperati-vele ei? Fără îndoială, privind înapoi ca

să descifrăm ceea ce vrem de la piesa de mîine — după opinia mea, două ar fi aceste imperative: cel dintîi miza socială, cel de-al doilea, valoarea artistică. Izbinzile stagiunilor recente au demonstrat că publicul nu respinge, ci dimpotrivă, apreciază în mod deosebit piesa care îl implică în chip fundamental, piesa de mare răsunset social. Această implicare pe coordonatele dominante ale existenței sale, această abordare a problematicii esențiale a vieții, conferă dramaturgiei originale viabilitate. Pentru că există și tendința, care nu-i deloc absentă în dramaturgia românească a ultimilor ani, de a implica spectatorul pe direcții lăturalice, periferice, profesîndu-se un soi de sentimentalism ieftin, vetust. Asistăm la o reinviere a melodramei, al cărei sirop, de mult zaharisit, este turnat nedibaci într-o ecuație așazis nouă. Un ton călduț, edulcorat, o plutire în ape molcome și chiar stătute, o problematică minoră, meschină, iată ce riscă să devină, dintr-o excepție, o obișnuință. Nu cred că o stagiune se poate compune numai din capodopere, și nici din piese grave, crisplate. Noi avem o frumoasă tradiție a comediei și a piesei sentimentale, care a marcat și în ultimii treizeci de ani certe reușite, ce se cere continuată și astăzi. Cu condiția ca aceasta să nu fie un pretext pentru degradarea noțiunilor. Mai bine zis, să nu folosim imperativul diversității pentru a cobori dramaturgia în zonele unei mediocrități a gândirii și a sentimentului.

Platitudinea gândirii implică, bineînțeles, platitudinea expresiei. Și aici aș vedea cel de-al doilea imperativ al piesei actuale: acela al calității artistice.

Am impresia că, uneori, bunele intenții se transformă într-un criteriu de promovare pe scenă și apoi de apreciere. Or, numai cu bune intenții nu s-a făcut niciodată artă adevărată. Ceea ce poate avea consecințe neplăcute asupra dezvoltării dramaturgiei noastre. Pentru că o temă, cît de generoasă ar fi, nu poate produce impactul dorit, nu poate avea influență asupra spectatorului, dacă ideile și sentimentele nu se înfruchipează estetic, ci rămîn doar propoziții oarecare.

Or, în anii din urmă asistăm la unele piese ce însoțesc banalitatea gândului cu banalitatea expresiei. Se abordează teme oarecare, tratate în tonuri de o platitudine sufocantă adeseori. Să nu ne amăgim: o dramaturgie nu poate impune nici eroi viabili, nici modele, nu poate răscoli conștiințele dacă nu are valoare artistică. Deci, întrebării de la început îi putem răspunde că imperativele piesei de actualitate sînt inseparabile: anvergura problematicii de actualitate și calitatea artistică.

NATALIA STANCU— ATANASIU

Exigența publicului

În raport cu ce anume se poate „judeca“ (în modul cel mai obiectiv și deschizător de perspectivă) o stagiune?

Comparația cu etapele precedente — și sensul pozitiv, de progres, de creștere, ce s-a configurat de-a lungul lor — mi se pare necesară. Dar și mai importantă rămîne raportarea actualității teatrale la viața celor cărora li se adresează; la idealurile, izbînzile și neîmplinirile lor; la progresul spiritual înregistrat de colectivitate; la nivelul direcțiilor majore pe care s-a angajat, pentru care a optat; la „salturile“ pe care le-au realizat și la „șocurile“ cărora le-au făcut față, în existența lor cotidiană, spectatorii.

Esențială rămîne estimarea capacității intuitive a artei (a forței ei de revelare și anticipare), ca și a celei formative. În funcție